

חברת לזמרי ש"ם

להיזק לימוד
הדף היומי

בס"ד

טעימה שבועית בלימוד הדף היומי

חושך גאון, מהנאמך פכשא אנוך

הגבהת בית הכנסת על ידי נעיצת יתד בגגו

ברזל תניא אחרים אומרים לא יפחות מכליה עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה איכא דאמרי לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף לכליה עורב: כליה עורב. מסמרות חדין תוחזין כראש גג ההיכל לעורבין שלא יסבו עליו: מנחות קז.

כתב בשו"ע (או"ח סי' קנ"ב) שאין בונים בית הכנסת אלא בגובהה של עיר, ומגביהים אותו שיהיה גבוה יותר מכל בתי העיר שמשתמשים בהם. וכתב הרמ"א (ס"ג) שאם ביהכ"נ גבוה יותר משאר בתי העיר בקרן אחד מקרנותיו די בזה. וכתב במגן אברהם (סק"ג) שמה שיש קצת שמגביהים את בית הכנסת משאר הבתים על ידי שתוחבים קרן ברזל בקרן אחת, לא הועילו בכך כלום, וצריך להגביה את בית הכנסת משאר הבתים, בבנין, כגון גג או עליה.

והנה בסוגייתנו הובא, שהנודר להביא ברזל לבית המקדש מביא לכליה עורב, ופירש רש"י (ד"ה כליה) שהיו מסמרות חדים תחובים בראש גג ההיכל, לכלות העורבים שלא יישבו עליו.

ובמסכת מדות (פ"ד מ"ו) נחלקו תנאים בענינו, לדעת ת"ק היה על גג ההיכל מעקה בגובה ג' אמות ועליו כליה עורב בגובה אמה, והיה משלים מאה אמות שצריך להיות מדת גובהו של היכל. ורבי יהודה סובר שהכליה עורב אינו עולה ממידת גובה ההיכל, אלא היה מעקה בגובה ד' אמות.

וכתב בניזירות שמשון (על המג"א שם) שלכאורה דברי המג"א תלויים במחלוקת ר"י ות"ק, שלדעת ת"ק שסובר שהכליה עורב עולה ממידת גובה ההיכל, נמצא שגם מסמרות התקועים בגג ההיכל חשובים הם מגובהו, ואם כן גם לענין בית הכנסת יועיל היתד התקוע בראש גגו להחשיבו כגובה יותר משאר בתי העיר. ולדעת ר"י שהכליה עורב לא היה מן המנין, מבואר שאין מונים לגובהו של היכל אלא את המעקה וכיוצא בו שהם מכלל בניינו, ולא את היתדות התקועים בגגו, ולדעתו צדקו דברי המג"א שיתד התקוע בגג בית הכנסת אינו מועיל להחשיבו בכך כגובה יותר משאר גגות העיר. וכיון שההלכה כת"ק

אם כן אין ההלכה כדברי המג"א. אך במשנת יוסף (בית הכנסת, סי' א אות ז) כתב שאין מכאן ראיה, עיי"ש.